

A Monetáris Tanács, azaz a Magyar Nemzeti Bank és a kormány, közös megegyezéssel a piaci várakozások ellenére, nem a kamatot, a jegybanki alapkamatot emelte meg, hanem a forint euróval szembeni árfolyamsávját szüntette meg. Eleddig, jó néhány éve az MNB követte a maastrichti kritériumokban szereplő árfolyamrezsimet, vagyis a forintot hozzákötötte az euróhoz és meghatározott egy 15%-os sávhatárt, amelyen belül az árfolyam szabadon mozoghatott. Ennek a sávhatárnak a két szélén az MNB köteles volt a forint védelmében beavatkozni, azaz szükség szerint vette, eladta a forintot vagy az eurót. Az MNB közleménye így fogalmaz: "Az árfolyamsáv eltörlése fontos előrelépés az euró magyarországi bevezetése felé. A lebegő árfolyamrendszer kedvezőbb feltételeket teremt a jegybank számára az inflációs cél eléréséhez, és ezen keresztül a maastrichti nominális kritériumok teljesítéséhez, valamint az ERM-II belépéshez." Ezzel az állítással csak az a baj, hogy az ERM-II árfolyamrezsim alapvető követelménye a 15 százalékos sávhatár. Erre rímel a Magyar Nemzet február 29-i cik-ke: Távolabb az euró: Helyesen tette Budapest, hogy elismerte: nincs esélye az euró korai bevezetésének - így kommentálta a Financial Times(FT) a forint árfolyamsávjának eltörlését tegnapi vezércikkében. "Az euró bevezetésének feltétele, hogy az arra törekvő országok valutáinak két évet el kell tölteniük az ERM-2-es rendszerben, ami ugyanúgy a közös európai fizetőeszközhöz köti az árfolyamot, mint az a szisztéma, amelyet Magyarország épp most vetett le - áll a brit gazdasági lappban." Ennek ellenére nemcsak ez az egyébként balliberális lap, de a nyugati elemzők és meghatározó pénzügyi körök, hitel- és adósminősítő intézetek, valamint nagybancok és elemzőik szinte kivétel nélkül üdvözlötték ezt a döntést, megfelelő időben történőnek és elkerülhetetlenül szükségesnek tartva. Mint az menet közben kiderült, az MNB szakemberei a döntést megelőző héten tárgyalásokat folytattak a legnagyobb magyar államkötvénnyel rendelkező, azaz hitelező pénzügyi körökkel, bankokkal és alapokkal. A legtöbb elemző a döntést megelőzően komoly vitát folytatott arról, hogy mekkora legyen a kamatemelés, de volt olyan is, amely ezt ellenezte, ez utóbbiak nyilván tudtak valamit. A döntést követően a magyarországi és a nemzetközi elemzők megegyeztek abban, hogy a sáveltörlés kedvezően hat az árfolyamra, vagyis a forint erősödni fog a döntés hatására. Az erősödést középtávra becsülték, bár konkrét árfolyamot egyikük sem nevezett meg. És láss csodát, valóban a döntést követően a forint árfolyama a korábbi 267-264 Ft/euró szintről pillanatok alatt visszament 257 Ft/euró szintre. Ez erősödést jelent, legalábbis az utóbbi idők már-már 270 Ft/euró szintjeihez képest.

A cikk írásának idején az árfolyam már újra 263 Ft/euró felett mozog. Ez azt je-lenti, hogy az erősödés csak egy-két napig tartott.

Felvetődik a kérdés, vajon jó-e a magyar gazdaságnak és társadalomnak a forint- sáveltörlés vagy nem? A kérdésre adható választ a kétirányú változás bemutatása jelenti:

- A forint árfolyama jelentősen, a sávhatár eltörlése miatt korlátlanul erősödhet. Ebben az esetben, ha feltételezünk egy 200 forintos árfolyamot, amely mondjuk, néhány hónapig tartósan megmarad, az azt jelenti, hogy a hazai kis- és középvállalatok, amelyek ma az exportunk 20%-át adják, elveszítik bevételeik mintegy egynegyedét. Kimondható, hogy ebben a pillanatban ezek a cégek gyakorlatilag a megszűnés határára kerülnek. Már megint érvényesül a multiérdek, az exportból kiszorultak helyét elfoglalhatják a külföldi érdekeltségek. Ez a helyzet egy másik ágazatot is sújt, mégpedig az ország legnagyobb valutatermelő ágazatát, az idegenforgalmat. A szállodák, szálláshelyek vendégeinek egy jelentős része, átlag 40-50%-a külföldi, elsősorban euróban fizető polgár. Ezek a vállalkozások áraikat már jó előre, van, hogy egy- két évre előre meg kell adják a külföldi partnereknek. Az ár változtatására a forint erősödése miatt nincs mód. Vélhetően ez a szektor lesz a legnagyobb vesztese a forint tartós

erősödésének. A forint erősödése természetesen csökkenti az importárakat és ezen keresztül az árstabilitást (tévesen inflációt) javítja.

- A második lehetőség, hogy a forint korlátlanul gyengül. Ennek egyenes következménye, hogy minden hazai vagyontárgy a forint gyengülésével arányosan a külföld számára olcsóbb lesz. Ne feledjük el, Peresz Izraeli elnök már korábban bejelentette, hogy felvásárolják Magyarországot és Lengyelországot. Ebbe a képbe jól illeszkedik a forint korlátlan gyengülésének lehetősége. Ebben a pillanatban hír-dette meg a Rózsadomb Génusza az állami vállalatok kizrészvényesek részére történő kedvezményes értékesítését. Már másnap a tőzsdeelnök bejelentette, hogy ez csak úgy képzelhető el, hogyha a tőzsdei likviditást biztosítandó, a nagy pénzügyi alapok is kapnak lehetőséget a vásárlásra. Most olyan cégek privatizációjáról van szó, mint a Szerencsejáték Rt., a Villamos Művek, a Magyar Posta. Tehát az utolsó még megmaradt állami vagyon. A kormány ezeket már régen el akarta adni, de a társadalom és az ellenzék ezt nem tolerálta. Gyurcsány blöffölt, és el akarja hitetni, hogy átvágta a gordiuszi csomót. Így már lehet privatizálni. KINEK IS? Ugyanakkor az exportáló vállalatok, elsősorban a multik, amelyek az exportunk 80 százalékát adják, jelentős fejlesztés nélküli többletjövedelemhez jutnak a forintgyengüléssel. Egyértelmű, hogy az így keletkező profit a lehető legrövidebb időn belül elhagyja az országot, vagy átalakul olyan vagyonná, amely ugyancsak külföldiek kezébe kerül. A forint korlátlan gyengülése erőteljesen növeli a hazai árszínvonalat, méghozzá úgy, hogy a bérek ezt nem követik, ebben a pillanatban viszont jelentős inflációt jelent. Gondoljuk meg: a benzin és a gázolaj ára annak ellenére nő folyamatosan, hogy a dollár sohasem látott mélyponton van az euróhoz képest (volt már az átváltási árfolyam 1,52 is, az euró bevezetésekor ez pont fordított volt), valamint hogy a forint-dollár árfolyam az elmúlt héten jobban gyengül, mint a forint-euró árfolyam, és még mindig csak a 173 Ft/dollár szinten van. Az importárak növekedése akkor, amikor a konvergenciaprogramok szerint is elérik a hazai össztermék (GDP) 90%-át, mérhetetlen rombolást okozhatna a gazdaságban.

Az eddigiek alapján a sáveltörlés mind a két forgatókönyv, mindkét lehetséges irány szerint jelentős gazdasági és társadalmi kárral jár. Hozzáteszem: a hazai vállalatok számára nem a forint árfolyamának erősödése vagy gyengülése a kérdés, hanem az árfolyam viszonylagos kiszámíthatósága és kis ingadozása a fontos. A cégeknek, főként a tartalékokkal nem rendelkező hazaiaknak az a jó, ha az árfolyam viszonylag stabil. A vállalkozások erre reagálni fognak, vélhetően megnő a nem forintban, hanem euróban vagy más valutában történő üzletkötések száma, azaz ki-

alakul egy kettős valutarendszer, ami balkáni megoldás. Itt a balkáni nem feltétlenül pejoratív, hiszen a volt Jugoszlávia területén már a nyolcvanas évek közepétől a márka fizetőeszköz volt, és az euró ma is az. A lakosság már korábban váltott ebbe az irányba, amikor a hiteleket valutában veszi fel. Lassacskán elérkezünk oda, hogy a fizetéseket, a munkabéreket is valutában kérik és kapják a dolgozók, így legalább nem lesznek kitéve az árfolyamváltozásoknak.

Felmerül bennem a kérdés: az árfolyamsáv eltörlését követően mi értelme van konvergenciáról, konvergenciaprogramokról beszélni? Ugyanis, ha az euró bevezetése a beláthatatlan jövőbe tolódik, nincs értelme a maastrichti kritériumok mindenáron való betartásának, sőt azok társadalmi ára fölösleges áldozat. Minek a nagy reformálgatás, a költségvetési megszorítás, ha az áldozat nem hozza meg az eredményt; nem lesz itt soha euró!

Ne feledjük, a külföldiek üdvözölték azt a lépést, és az Európai Bizottság sem tett kifogást, mi több, az Európai Központi Bank sem tett semmiféle ellenvetést ez ügyben. Márpedig ez azt jelenti, hogy lemondtak a mi felzárkózásunkról, már el is felejtették a

konvergenciakövetelményeket, nyilván a zsíros haszon reményében, a jó üzletet előfeltételezve. Azt is vegyük számításba, hogy a sáveltörlés, és az abból adódó - minden elemző által előre vetített - nagyon ugráló árfolyam kedvez (szakkifejezéssel: megnő az árfolyam volatilitása) a spekulációnak. Ezzel gyakorlatilag az MNB létrehozott Közép-Európában egy kis spekuláns valutát. Van több olyan valuta is a világban, amelyik a spekuláció fontos területét képezi, így a japán jen, idesorolom az angol fontot is, újabban az amerikai dollárt. Ezek közé került most be a forint. A spekuláció árát mindig a társadalom fizeti meg, mert az árfolyam gyakori és nagymértékű változása jelentősen hat az inflációra. Ezen keresztül a spekulánsok hasznát a társadalom fizeti meg.

Összefoglalva: az MNB- kormány közös döntése azt eredményezi, hogy:

1. Az MNB lemondott a forint feletti rendelkezési jogról. Az MNB egyik feladata a forint értéke feletti őrködés, ez pedig nem merül ki az árszínvonal, az infláció leszorításában.
2. Az ország beláthatatlan távolságra került az euró bevezetésétől (magam részéről ennek csak örülni tudok, bár nem ilyen áron képzeltem volna el). Kialakul egy kettős valutarendszer.
3. A konvergenciaprogram értelmét veszítette (bár eddig sem volt sok haszna, csak kárt okozott), ezért az arra való bárminemű hivatkozás csak azt jelenti, hogy a kormány az ország erőforrásainak multi kezekbe való átjátszását folytatja.
4. A forint mostantól kezdve egy spekuláns valuta, ennek minden következményével együtt.
5. Az ország kiárusítása új szakaszba érkezett, eddig a hitelek és a beérkező "működőtőke" volt a kifosztás, kiárusítás alapja, most ezt velünk az árfolyamon keresztül fizettetik meg, vagyis amit eladunk, azt ingyen adjuk, sőt még mi fizetünk érte inflációval, romló életszínvonallal, az egészségünkkel, az életünkkel.